ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
ҒЫЛЫМ КОМИТЕТІ
Ш.Ш.УӘЛИХАНОВ АТЫНДАҒЫ ТАРИХ
ЖӘНЕ ЭТНОЛОГИЯ ИНСТИТУТЫ

«EDU.E-HISTORY.KZ»
ЭЛЕКТРОНДЫҚ ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛЫ

№ 3(19) шілде-қыркүйек 2019
ISSN 2710-3994

Бас редактор:
Қабылдинов Зиябек Ермұқанұлы

Редакциялық алқа:

Абашин Сергей Николаевич – тарих ғылымдарының докторы, профессор, Санкт-Петербургтегі Европа университеті (Ресей)

Абдырахманов Толобек Абылович – тарих ғылымдарының докторы, профессор, И. Арабаев атындағы Қызғыз мемлекеттік университетінің ректоры. (Кырғызстан)

Аяған Бүркітбай Ғелманұлы – тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР БҒМ ҒК Мемлекет тарихыинституты директорының орынбасары. (Казахстан)

Әлімбай Нұрсан – тарих ғылымдарының кандидаты, профессор, Қазақстан Республикасы Орталық мемлекеттік музейінің директоры. (Қазақстан)

Әбусеитова Меруерт Қуатқызы – тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА корр.-мүшесі. ҚР БжҒМ ҒК Р. Сүлейменов атындағы Шығыстану институтының «Тарихи материалдарды зерттеу» орталығының директоры. (Қазақстан)

Әбіл Еркін Аманжолұлы – тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР БҒМ ҒК Мемлекет тарихы институтының директоры. (Қазақстан)

Голден Кэтти Стромайл (Kathie Stromile Golden) – PhD, Миссисипи өңірлік мемлекеттік университеті (Mississippi Valley State University) (АҚШ)

Кәрібаев Берекет Бақытжанұлы – тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, «Қазақстан тарихы» кафедрасының меңгерушісі. (Қазақстан)

Қожамжарова Дария Пернешқызы – тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, М. Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университетінің ректоры. (Қазақстан)

Кожирова Светлана Басиевна – саясаттану ғылымдарының докторы, профессор, Фудан Университетінің Қытай және Орталық Азияны зерттеу орталығының мен «Астана» ХҒК бірлескен директоры (Казахстан)

Козодой Виктор Иванович – тарих ғылымдарының докторы, профессор. (Ресей)

Көкебаева Гүлжауһар Какенқызы – тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР БҒМ ҒК Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты (Қазақстан)

Көмеков Болат Ешмұхамедұлы – тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті Халықаралық қыпшақтану институтының директоры, Л.Н.Гумилев атындағыЕуразия ұлттық университетінің профессоры. (Қазақстан)

Матыжанов Кенжехан Ісләмжанұлы – филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА корр.-мүшесі, М.О. Әуезов атындағы әдебиет және өнер институтының директоры. (Қазақстан)

Моррисон Александр (Morrison Alexander) – PhD, профессор Оксфордского университета (Великобритания)

Муртазаева Рахборхон Хамидқызы – тарих ғылымдарының докторы, Мирзо Ұлықбек атындағы Өзбекстан ұлттық университеті «Өзбекстан тарихы» кафедрасының профессоры. (Өзбекстан)

Панто Дмитрий (Panto Dmitri) – PhD доктор, Гданьск қаласындағы Екінші дүниежүзілік соғыс мұражайының ғылыми қызметкері. (Польша)

Римантас Желвис (Želvys Rimantas) – тарих ғылымдарының докторы, профессор, Вильнюс педагогикалық университеті (Литва)

Самашев Зайнолла Самашұлы – археолог, тарих ғылымдарының докторы, профессор, Герман археология институтының корр.-мүшесі. ҚР БҒМ ҒК Ә. Марғұлан атындағы Археология институты. (Қазақстан)

Сайлан Болат Санабайұлы – тарих ғылымдарының докторы, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті. (Қазақстан)

Смағұлов Оразақ Смағұлұлы – тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Балон ғылым академиясының корр.-мүшесі, Ш.Ш. Уәлиханов атындағы сыйлықтың лауреаты, ғылым мен техниканың еңбек сіңірген қайраткері, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің профессоры. (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)

Сыдықов Ерлан Бәттәшұлы – тарих ғылымдарының докторы, профессор, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің ректоры. (Қазақстан)

Таймағамбетов Жәкен Қожахметұлы – тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, ҚР Ұлттық музейі. (Қазақстан)

Жауапты редактор:
Қаипбаева Айнагүл Толғанбайқызы
Ғылыми редактор:
Қозыбаева Махаббат Мәліккызы
Редактор:
Кубеев Рустем Жаулыбайұлы
Жауапты хатшы:
Қоңқабаева Арайлым
Техникалық хатшы:
Хумарзах Алтынбек

Главный редактор:
Кабульдинов Зиябек Ермуханович

Редакционная коллегия:

Абашин Сергей Николаевич – доктор исторических наук, профессор, Европейский университет в Санкт- Петербурге (Россия)

Абдырахманов Толобек Абылович – доктор исторических наук, профессор, ректор Кыргызского государственного университета им. И. Арабаева (Кыргызстан)

Алимбай Нурсан – кандидат исторических наук, профессор, директор Центрального государственного музея Республики Казахстан (Казахстан)

Абусеитова Меруерт Хуатовна – доктор исторических наук, профессор, чл.-корр. НАН РК, директор Республиканского центра по изучению исторических материалов Института востоковедения имени Р.Б. Сулейменова (Казахстан)

Абиль Еркин Аманжолович – доктор исторических наук, профессор, директор Института истории государстваКН МОН РК (Казахстан)

Аяган Буркитбай Гелманович – доктор исторических наук, профессор, заместитель директора Института истории государства КН МОН РК (Казахстан)

Голден Кэтти Стромайл (Kathie Stromile Golden) – PhD, Государственный университет долины Миссисипи (Mississippi Valley State University) (США)

Исмагулов Оразак Исмагулович – доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК, член-корр. Болонской академии наук, лауреат премии им. Ч.Ч. Валиханова, заслуженный деятель науки и техники, профессор Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева (г. Нур-Султан, Казахстан)

Карибаев Берекет Бахытжанович – доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК, заведующий кафедрой истории Казахстана, Казахский национальный университет им. аль-Фараби (Казахстан)

Кожамжарова Дария Пернешовна – доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК, ректор Южно-Казахстанского университета им. М.Ауэзова (Казахстан)

Кожирова Светлана Басиевна – доктор политических наук, профессор, содиректор Центра исследования Китая и Центральной Азии Фуданьского Университета и МНК «Астана», руководитель Центра китайских и азиатских исследований (Казахстан)

Козодой Виктор Иванович – доктор исторических наук, профессор (Россия)

Кокебаева Гульжаухар Какеновна – доктор исторических наук, профессор, главный научный сотрудник Института истории и этнологии им. Ч.Ч.Валиханова КН МОН РК (Казахстан)

Кумеков Болат Ешмухамбетович – доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК, директор Международного института кипчаковедения Казахского национального университета имени аль-Фараби, профессор Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева (Казахстан)

Матыжанов Кенжехан Слямжанович – доктор филологических наук, профессор, чл.-корр. НАН РК, директор Института литературы и искусства им. М. Ауэзова (Казахстан)

Моррисон Александр (Morrison Alexander) – PhD, профессор Оксфордского университета (Великобритания) Муртазаева Рахборхон Хамидовна – доктор исторических наук, профессор кафедры «Истории Узбекистана»

Национального университета Узбекистана имени Мирзо Улугбека. (Узбекистан)

Панто Дмитрий (Panto Dmitri) – доктор PhD, профессор, главный специалист научного отдела Музея Второй мировой войны г. Гданьска (Польша)

Римантас Желвис (Želvys Rimantas) – доктор педагогических наук, профессор, Вильнюсский педагогическийуниверситет (Литва)

Самашев Зайнолла Самашевич – археолог, доктор исторических наук, профессор, чл.-корр. Германского археологического института. Институт археологии им. А.Маргулана КН МОН РК (Казахстан)

Сайлан Болат Санабаевич – доктор исторических наук, Казахский национальный университет им. аль-Фараби (Казахстан)

Сыдыков Ерлан Батташевич – доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК, ректор Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева (Казахстан)

Таймагамбетов Жакен Кожахметович – доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК,Национальный музей РК (Казахстан)

Ответственный редактор:
Каипбаева Айнагуль Толганбаевна
Научный редактор:
Козыбаева Махаббат Маликовна
Редактор:
Кубеев Рустем Джаулыбайулы
Ответственный секретарь:
Конкабаева Арайлым Нурболатовна
Технический секретарь:
Хумарзах Алтынбек

Editor-In-Chief:
Kabuldinov Ziabek Ermukhanovich

Members of editorial board:

Abashin Sergei Nikolaevich – Doctor of Historical Sciences, Professor, European University at St. Petersburg (Russia)

Abdyrakhmanov Tolobek Abylovich – Doctor of Historical Sciences, Professor, Rector of I. Arabaev Kyrgyz State University (Kyrgyzstan)

Alimbay Nursan – Candidate of Historical Sciences, Professor, Director of the Central State Museum of the Republic of Kazakhstan (Kazakhstan)

Abusseitova Meruert Khuatovna – Doctor of Historical Sciences, Professor, Corresponding Member of the NAS RK, Director of the Republican Center for the Study of Historical Materials at R.B. Suleimenov Institute of Oriental Studies (Kazakhstan)

Abil Yerkin Amanzholovich – Doctor of Historical Sciences, Professor, Director of the Institute of History of the State CS MES RK (Kazakhstan)

Ayagan Burkitbai Gelmanovich – Doctor of Historical Sciences, Professor, Deputy Director of the Institute of History of the State CS MES RK (Kazakhstan)

Golden Kathie Stromile – PhD, Mississippi Valley State University (USA)

Ismagulov Orazak Ismagulovich – Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, Corresponding Member of Bologna Academy of Sciences, winner of Ch.Ch. Valikhanov Award, Honored Worker of Science and Technology, Professor of L.N. Gumilyov University (Kazakhstan)

Karibayev Bereket Bakhytzhanovich – Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of the National Academy ofSciences of the Republic of Kazakhstan, Head of the Department of History of Kazakhstan, Al-Farabi Kazakh National University (Kazakhstan)

Kozhamzharova Daria Perneshovna – Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of the NAS of the Republic of Kazakhstan, rector of the M. Auezov South Kazakhstan University (Kazakhstan)

Kozhirova Svetlana Bassievna – Doctor of Political Science, Professor, Co-Director of the Center for the Study of China and Central Asia of Fudan University and the International Scientific Complex of the National Company "Astana", Head of the Center for Chinese and Asian Studies (Kazakhstan)

Kozodoi Viktor Ivanovich – Doctor of Historical Sciences, Professor (Russia)

Kokebayeva Gulzhaukhar Kakenovna – Doctor of Historical Sciences, Professor, chief researcher at Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology CS MES RK (Kazakhstan)

Kumekov Bolat Eshmukhambetovich – Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of the National Academy ofSciences of the Republic of Kazakhstan, Director of the International Institute of Kipchak Studies of the Al-Farabi Kazakh National University, Professor at L.N. Gumilyov Eurasian National University (Kazakhstan)

Matyzhanov Kenzhekhan Slyamzhanovich – Doctor of Philology, Professor, Corresponding Member of the NAS RK, Director of M. Auezov Institute of Literature and Art (Kazakhstan)

Morrison Alexander – PhD, Professor, University of Oxford (UK)

Murtazayeva Rakhborkhon Khamidovna – doctor of Historical Sciences, Professor at the Department of «History of Uzbekistan» of Mirzo Ulugbek National University of Uzbekistan. (Uzbekistan)

Panto Dmitri – PhD, researcher at the Museum of the Second World War in Gdansk (Poland)

Rimantas Želvys – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vilnius Pedagogical University (Lithuania)

Samashev Zainolla Samashevich – archaeologist, Doctor of Historical Sciences, Professor, Corresponding Member ofGerman Archaeological Institute. A. Marghulan Institute of Archeology CS MES RK (Kazakhstan)

Sailan Bolat Sanabayevich – Doctor of Historical Sciences, Al-Farabi Kazakh National University (Kazakhstan)

Sydykov Erlan Battashevich – Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, Rector of L.N. Gumilyov Eurasian National University (Kazakhstan)

Taimagambetov Zhaken Kozhakhmetovich – Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of the NationalAcademy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, National Museum of the Republic of Kazakhstan (Kazakhstan)

Executive Editor:
Kaipbayeva Ainagul Tolganbayevna

Scientific Editor:
Kozybayeva Makhabbat Malikovna

Editor:
Kubeyev Rustem Dzhaulybayevich

Executive Secretary
Konkabayeva Arailym Nurbolatovna

Technical secretary:
Khumarzakh Altynbek

ӘОЖ 94(4/9)

АЛҒАШҚЫ УНИВЕРСИТЕТТЕРДІҢ ПАЙДА БОЛУЫ МЕН ӨЗІНДІК ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Мырзабекова Р.С.

Әл-Фараби атынд. ҚазҰУ, Дүние жүзі тарихы, тарихнама және деректану кафедрасы,
т.ғ.к., доцент.

Аңдатпа. Батыс Еуропадағы жоғары білім саясатының қалыптасу және даму үрдістерін, сонымен қатар, Қазақстанның білім беру саясатының ерекшеліктерін қарастыру және қазіргі уақытта Батыс Еуропа мен Қазақстандағы жоғары білім беру саясатының жүзеге асырылуын салыстырмалы түрде зерттеу өзекті мәселе болып табылады. Бұл қатынаста Ұлыбритания, Германия және Франция сияқты батысеуропалық елдердің тәжірибесі ерекше қызық болып табылады және екі себеппен түсіндіріледі. Біріншіден, бұл елдер қазіргі уақытқа дейін қалыптастырылған негізгі жоғары білім беру модельдерін, атап айтқанда, англосаксондық (Ұлыбритания) және континентальді (Германия мен Франция) құрайды. Екіншіден, дәл осы мемлекеттер (Италияның қолдауымен) біртұтас еуропалық білім кеңістігін құруға ниет білдірген. Ең басында экономикалық интеграцияға үміт артқан олар, бастапқы саналы түрде түсіну кезеңінен жоғары білім жүйесінің мақсатты, мазмұнды, ұйымдық әрі әлеуметтік нұсқауларын жаңарту деңгейіне жетіп, аталмыш мемлекеттер жоғары білім саясатын қалыптастыруда бірегей тәжірибе жинақтағаны анық. Сол себепті мақалада осы мемлекеттер салыстыру объектісі ретінде алынып, олардағы толыққанды тарихи және уақыт контекстіндегі өзгерістер мен ерекшеліктері Қазақстанға үлгі ретінде негізге алынады. Осыған орай, жоғары білімді бастапқы пайда болу кезеңінен, яғни университеттің қалыптасуынан қарастыру қажет. Университет таза еуропалық құбылыс, еуропалық өрекениеттің азығы мен жетістігі ретінде жалпы еуропалық мәдениеттің жемісі әрі оның «уақытсыз және транснационалды мәнімен» мәдени символы болып табылады [1].
Түйін сөздер: Валенсия, Кембридж, Неаполь, Тулуза, Оксфорд, Париж, Севилья, Еуропа, университет

ВОЗНИКНОВЕНИЕ ПЕРВЫХ УНИВЕРСИТЕТОВ В ЕВРОПЕ И ЕГО ОСОБЕННОСТИ

Мырзабекова Р.С.

к.и.н., доцент КазНУ им. аль-Фараби, кафедра Всемирной истории, историографии и источниковедения.

Аннотация. Исследование процесса формирования и развития политики высшего образования в Западной Европе, а также политика Казахстана в сфере образования в контексте ее осуществления является актуальной. В этой связи необходимо отметить, что опыт западноевропейских государств таких как Великобритания, Германия и Франция является чрезвычайно важным по двум причинам. Во первых, эти государства в настоящее время сумели сформировать модели высшего образования, в частности, англосаксонскую (Великобритания) и континентальную (Германия и Франция). Во вторых, именно эти государства (при поддержке Италии) стремились создать единое европейское образовательное пространство. В начале придав огромное значение экономической интеграции, европейские государства преодолев все ступени интеграции пережили период осознания и понимания о необходимости сформировать единую систему

высшего образования, сумели в этом направлении добиться реальных результатов. По этой причине в данной статье названные европейские государства рассматриваются как объект сравнительного анализа. Изменения и особенности процесса сформирования единой европейской системы высшего образования, которые имели место в историческом и временном контексте могут служит примером для Казахстана. Именно по этому следует исследовать возникновения высшего образования, с момента сформирования университетов в Западной Европе. Университет является чисто европейским явлением, также как продукт и достижение общеевропейской культуры и ее «бессрочным и транснациональным значением» университет является символом европейской культуры.
Ключевые слова: Университет, Европа, Оксфорд, Париж, Севилья, Тулуза, Неаполь, Кембридж, Валенсия.

EMERGENCE OF FIRST UNIVERSITIES IN EUROPE AND ITS PECULIARITIES

Myrzabekova R.S.

Candidate of Historical Sciences, Acting Professor al-Farabi Kazakh National University, Department of the World History, Historiography and Source Studies.

Abstract. The study of the formation and development of higher education policy in Western Europe, as well as the policy of Kazakhstan in the field of education in the context of its implementation is relevant. In this regard, it should be noted that the experience of Western European countries such as Great Britain, Germany and France is extremely important for two reasons.Firstly, these states have now managed to form models of higher education, in particular, Anglo-Saxon (Great Britain) and continental (Germany and France).Secondly, these countries (with the support of Italy) sought to create a single European educational space.At the beginning of attaching great importance to economic integration, the European countries, having overcome all levels of integration, experienced a period of awareness and understanding about the need to form a unified system of higher education, and were able to achieve real results in this direction. For this reason, in this article, the named European states are considered as an object of comparative analysis.Changes and peculiarities of the process of forming a single European system of higher education, which took place in the historical and temporal context, can serve as an example for Kazakhstan. That is why the emergence of higher education should be investigated, since the formation of universities in Western Europe. The university is a purely European phenomenon, as well as the product and achievement of European culture and its “perpetual and transnational meaning” the university is a symbol of European culture.
Keywords: University, Europe, Oxford, Paris, Seville, Toulouse, Naples, Cambridge, Valencia.

Кіріспе

Жоғары білім қоғам өмірінің ең маңызды және стратегиялық бөлігі. Университет үнемі қоғамға әсер етеді, сонымен бірге қоғам да білімге маңызды ықпалын тигізеді. Қазіргі социумда жүзеге асып отырған сапалық өзгерістер мәдениетке, саясатқа байланысты білім рөлінің нақтылануын талап етеді. XXI ғасырдың басындағы адамзат қоғамының сипаты және даму бағыттары ғаламдық масштабтағы құбылыстармен айқындалып отыр. Бұл шарттарды орындау үшін Қазақстан ең алдымен Батыс Еуропа тәжірибесіне сүйенуі маңызды. Себебі, бір жағынан дәл осы мемлекеттерде жоғары білім саясаты алғаш қалыптасты және екіншіден, Батыс Еуропа елдері қазіргі заман талабына сай әлемдік жоғары білім жүйесін құруға ниет білдіргендердің алғашқысы болды. Қазіргі заманда, адамзат мәдениетінің кеңістігінде университет рөлінің мәнін

түсіну үшін университеттік идеяның қалыптасу және даму тарихына көз жүгірту қажет. Себебі, университет идеясына оның миссиясы салынған. Кеннет Р. Минот айтып өткендей, «...университеттерді бір ғана өлшемнің көзқарасымен сипаттауға тырысу терең қателікке апарады. Біз бір жағынан әртүрлі университеттер арасында, екінші жағынан, қоғам мен мәдениет арасындағы қарым-қатынастардың тәсілдерін және олардың институционалдық құрылымын, университеттердің негізі қалануының тарихи жағдайларын да есепке алуымыз керек» [2].

Талқылау

Университеттік білімнің қалыптасуы, оның себептері мен даму барысы Қайта өркендеу заманынан бері аса маңызды қызығушылық тудыратын тақырыптардың бірі. Университеттік білім беру теориясы алғаш университеттердің қалыптасу уақытында қалыптаса бастады. Либералды және утилитарлы білім берудің жақтастары оның әлеуметтік маңыздылығын әртүрлі қарастырды. Тек XIX ғасырға қарай теорияларда рухани және тәжірибелік университет миссиялары біріктірілді. «Идеалды университетті» зерттеудің методологиялық негіздерін И.Кант [3], Г.Гегель [4], И.Г.Фихте, В.фон Гумбольдт [5], Г.Зиммель [6], Х.Ортега-и-Гассет [7] қалаған болатын. Жоғары білім беруді әлеуметтану көзқарастары бойынша XIX-XX ғасырлар аралығында қарастырған Э.Дюркгейм [8] және Л.Уордтың еңбектерін жатқызуға болады. А.Вебер [9], М.Вебер [10], Д.Дьюи [11], К.Маннгейм [12], В.Гумбольдт, П.Сорокин, М.Шелер [13] еңбектерінде жоғары білім берудің әлеуметтік-мәдени ортадағы өзгерістеріне қатысты жоғары білім мен қоғам арасындағы қарым-қатынастар анықталды. Осылайша, А.Вебер XX ғасырдың ортасындағы әлеуметтік-экономикалық және әлеуметтік-мәдени өзгерістердің ықпалымен классикалық Гумбольдт моделінің өзгерісіне талдау жасады. П.Сорокин өз жұмыстарында жоғары білімді әлеуметтік мобильділіктің бір тармағы ретінде қарап, оның алуан түрлі әлеуметтік-мәдени жағдайларда қызмет етуіне, эмпирикалық сипаттарына тоқталып өтеді.

XX ғасырдың ортасынан бастап университеттік білімді зерттеу жалпы әлеуметтану теориясының бір бөлігіне айналады. Жоғары білімнің әлеуметтік дамудың негізгі факторы ретінде қарастырылуы, оның постиндустриалды қоғамның тенденцияларының ықпалынан өзгеруі, университеттің қоғамдық институттардың ең бастыларының біріне айналуы туралы мәселелер Д.Белл [14], Э.Тоффлер [15] зерттеулерінде көрініс табады.

XX-XXI ғасырлар аралығында Д.Бок [16], П.Скотт [17] еңбектері жарық көреді. Олар жоғары білімнің қазіргі ақпараттану және жаһандану процестеріне қатысты өзгерістеріне және заман талабына сай дәстүрлі университеттердің оларға қарай бейімделуі сияқты мәселелерді қарастырған. Осы бір кезеңде, яғни 90-жылдар мен XXI ғасырдың басында бір топ шет елдік ғалымдардың қатысуымен төрт томдық «Еуропадағы университеттер тарихы» (A History of the University in Europe) [18] атты үлкен еңбек жарыққа шықты. Бұл еңбектің шығарылуына Эдвард Грант, Хастинг Рашдал, Кристоф Мейнер атсалысты. Төрт томдық бұл еңбекте Еуропадағы университеттік білімнің пайда болуынан бастап Болон процесіне дейінгі дамуы сипатталады.

Деректері

Деректер қатарына Болонья мен Париж университеттерінің ережелері, папа буллалары, билеушілердің университеттерге берген заңды рұқсатнамалары, оқытушыларға берілген лицензиялар, сонымен қатар, сол уақыттағы студенттер мен оқытушылардың өзара алмасқан хаттарын жатқызуға болады. Деректердің келесі тобына Болон процесіне қатысты құжаттарды, яғни, Сарбон декларациясы, Болон декларациясы, Берлин, және Лондон қаулыларын жатқызамыз.

Әдістері

Зерттеу барысында синтез әдісі қолданылып, қарастырылып отырған мәселені жан-жақты зерттеуге жағдай жасады. Себебі, жоғары білім саясаты тарих ғылымынан басқа педагогика, саясаттану, әлеуметтану, экономика пәндерінің зерттеу аясында да орын алады. Сонымен қатар, тарихи тәсіл мемлекеттердің жоғары білім саясатын жалпы тарихи және жалпы саяси үрдістер контекстінде қарастыруға мүмкіндік береді. Ал социомәдени анализ көмегімен мемлекеттердің білім саясатын мәдени құндылықтар мен дәстүрлер позициясынан зерттеу жүргізілді. Контент-анализ әдісі жоғары білім мәселелерін регламенттеуші құжаттардың көп мөлшерін сараптауға мүмкіндік береді.

Нәтижесі

Еуропадағы университеттер XII және XIII ғасылар аралығында пайда болғанында күмән жоқ. Бұл тұжырымды алдымен бүкіл Еуропаға, кейін күллі әлемге тараған университет моделінің бастауы деп қарастырамыз.

Ортағасырлық университеттердің қалыптасуы ортағасырлық өмірдің барлық факторларына сүйенді. Олар шіркеумен байланысты болды. Себебі, университеттер өздерінің негізгі басшысы ретінде папаны мойындады. Одан әрі университеттің пайда болуына серпіліс берген шіркеу мектептері болды. Ал діни факультеттер шіркеу ілімінің орталығына айналды. Өзінің колллегиалды құрылымы жағынан университет күшейіп келе жатқан мемлекеттің қуатты сүйеніш құралына айналып, осының көмегімен билік кейіннен білімділікке ие болады. «Хроникаларды қарасаң, Оксфордта шайқас болғанда, бірнеше айдан соң бүкіл Англияда дау болғанын көресің» деген Оксфордан шыққан мына бір нақыл сөз қоғам өміріндегі университеттердің орнын көрсетеді[19]. Университеттер бүкіл христиан әлемінде мойындалатын дәрежелерді тарата отырып, әртүрлі еуропалық халықтар арасындағы ақыл-ой қатынастарын дамытты және мәдениеттің дамуына әсерін тигізе алды.

XII ғасыр Еуропа тарихындағы маңызды меже болып табылады. Бұл уақытта бірқатар алдыңғы қатарлы мемлекеттерде ауыл шаруашылығынан қолөнердің бөлінісі орын алған болатын. Қарқынды дамыған қалаларда техникалық жетістіктер орын алып, тауар өндірісі мен ақша айналымы қалыптасады [20].

Осы ретте Батыс Еуропадағы университеттік білімнің дамуының алғышарттарына мұсылмандық медреселердің де ықпалын айтып өткен жөн. Ағылшын зерттеушісі Монтгомери Уотт «1100 жылдан шамамен 1350 жылдар аралығында еуропалықтар мәдени және интеллектуалды жағынан арабтардан кем болғанын» айтып, бұл мәселеге өзіндік бағасын береді [21]. Американдық ғалым С. Кобб XX ғасырда ислам өркениетінің әлемдегі үлесін зерттеуді тарихтағы «аңтаңдақ» деп атап, «Исламның батыс білім беру жүйесі мен өркениетіне әсері зерттелмеген. Бұл батыс дамуына жасаған ислам мәдениетінің позитивті үлесін бағалауға кедергі келтіріп отыр» дегені мәлім [22].

Еуропа жеріне ислам мәдениетінің ерекшеліктері Испания арқылы енді. «Ислам мәдениетінің алдында өз шарықтау шегіне жету үлесі тұрды. Алайда, ол Азияда немесе Африкада да емес, Еуропалық Испанияда жүзеге асты»,-деген болатын Георг Макдиши [23]. Испания арқылы мұсылмандық мәдениет Италияға жетті. Мысалы, еуропадағы ең көне жоғарғы мектеп Италиядағы Салерно университеті ислам медресесінің әсер етуімен пайда болды. Болоньядағы, Париждегі, Монпольедегі және Оксфордтағы жоғарғы мектептер XII ғасырдан кейін, яғни ислам медреселерінен кейін көптеген ғасырлардан соң құрылды [24].

XII ғасырда қалалар мен мемлекетке білімді адамдар көптеп қажет бола бастады. Соттар мен шенеуніктер, дәрігерлер мен мұғалімдер қажеттілігі туындады. Мектептерден өскен жаңа түрдегі мекемелер құрыла бастайды. Бұл мекемелер университеттер болатын. [25].

Севилья, Париж, Тулуза, Неаполь, Кембридж, Оксфорд, Валенсия, Болонья университеттерінің негізі XII-XIII ғасырларда қаланды. Упсала, Копенгаген, Росток, Орлеан университетері XIV-XV ғасырларда пайда болды. Осылайша, еуропалық университеттің қалыптасу кезеңдері туралы айтқанда, ол төменгі, бастапқы деңгейдегі мектептердің, яғни монастырьлық мектептер, соборлық мектептер, капитуляр мектептері мен қала мектептерінің, яғни жергілікті биліктің (шіркеулік немесе зайырлы билік) мүддесіне негізделіп құрылған оқу орындарының тікелей жалғасы ретінде пайда болды,-деуге болады [26].

Рим империясы кезінде Пестан бұғазының түбіндегі Салерн қалашығы өзіндік демалыс орны болған. IX ғасырда ол лангобардтар корольдігінің астанасы болып, XI ғасырдан бастап норман герцогы Робер Гюискардың резиденциясына айналды. 820 жылы қала қаржатымен салынған госпиталь негізінде Батыс Еуропадағы ең алғашқы азаматтық аурухананың негізі қаланды. Осы ауруханадан бастама алған Салерно медициналық мектебі білім берудің ірі ошақтарының бірі ретінде 1812 жылға дейін белгілі болған. Университетте Гален мен Гиппократтың физиологиясы мен ағзаға физикалық әсер ету идеяларының негізі оқытылды [27].

Бұл уақытта қаланың жаңа түрі феодалдық қалалар пайда болып, өзгерістер Еуропада түбегейлі мағынаға ие болды. Сауда мен қолөнер құқықтық негізделуге мұқтаж болды. Феодалдық қалада сауда және меншік құқығы дамытылды, жеке меншік түсінігі айқын тұжырымдалды, тауар-ақша шаруашылығына сәйкес келетін құқықтық жүйе пайда болды. Рим құқығының «қайта жаңғыртылуына» және өз саяси әрекеттерін ақтау мен қорғау үшін король билігі де құқықтың дамуына мүдделілігін білдірді. Мысалы, XI ғасырдың аяғында Болонья қаласында рим құқығының білгірі Ирнерий заң білімінің мектебін қалыптастырды. Уақыт өте келе бұл мектеп Болонья университетіне айналды [28].

Болонья мектебінің маңызының артуы XII ғасырдың ортасынан басталады. 1158 жылы герман императоры Фридрих Барбаросса Ломбардияның ең бай қалаларының бірі Милан қаласын жаулап алып, Ронкаль алаңында солтүстік Италия қалаларын басқарудың жаңа тәртібін енгізу мақсатымен сейм шақырады. Сеймде Болон профессорларының құқықтық қолдауына алғыс ретінде Фридрих Барбаросса заң шығарды. Заң бойынша Болон школярлары салық төлеуден және қала соттарына бағынудан босатылды [29]. Фридрих Барбаросса берген бұл артықшылықтар тыңдаушылар қатарын арттыра түсті. Замандастарының көрсетуі бойынша, XIII ғасырдың басында Болоньяда бүкіл Еуропадан келген 10 мың адам оқыды [30].

Бірлесудің келесі түрі Париж университетінен байқалды. Париж университеті, шіркеу мекемелерімен байланыста және шіркеу билігінің қолдауымен пайда болды. Магистраттар қауымдастығы оқытушылардан құрылып, ішкі құрылымында демократиялық сипаты әлсіз болды [31]. Жаңа университет қарқынды дамыды. Біртіндеп басқа факультеттермен бірігу жүзеге асты. Діни және зайырлы билік арасындағы күресте университет қуаты арта бастады. Университет негізінің қалану уақыты университетті зайырлы билікке бағынудан босатқан III Инокентий папаның булласы мен француз королінің жарлығы шыққан 1200 жыл деп белгілейді. Университет автономиясы Папа булласымен 1209, 1212, 1231 жылдары бекітілді [32] .

Осылайша, Еуропа университеттері екі негізгі жолмен дамыды. Біріншісі, schola externa-ны кеңейтуге және оны дербес мекемеге айналдыруға негізделді. Екінші жолы басқа мекемелерді негізгі мекемеге қосты. Университеттердің дауындағы үшінші жол ортағасырлық университеттің ұйымдастырылу ерекшелігінен туындады. Universitas – білім алу мақсатында жиналған адамдардың ерікті бірлесуі болғандықтан, адамдар осы ұйымның негізгі өзегі болды. Мысалы, бір университет жаңа келесі университеттің қалыптасуына ықпал етіп отырды. Мысалы, Болон университетінің 1222 жылғы көші-қоны Падуан университетінің қалыптасуына алып келді. Оксфорд – 1209 жылы Кембридждің негізін қалауға себепші болды. Батыс Еуропада кейіннен бой көтерген басқа университеттер де болондық университеттің немесе париждік университеттің типі

бойынша ұйымдастырылып, курстар, ғылыми дәрежелер, тексерулер т.б. мәселелерде өзінен бұрын қалыптасқан университеттерді қайталап отырды. Болон университетінің үлгісі бойынша көбіне Италия, Испания және Оңтүстік Францияның жоғарғы мектептері құрылады. Париж университеті Англия мен Германияның жоғары оқу орындарына үлгі болды.

XIII ғасыр мен XV ғасыр аралығында Париж университетінің тікелей әсерімен пайда болған 31 университет болды. Кейбір Италья университеттерінде (Пиза, Флоренция, Павия) билік студенттер, оқытушылар және муниципалды билік арасында бөлінді. Студенттердің басқаруға атсалысуы бірқатар испандық университеттерде бекітілді. Бірнеше оңтүстік француз университеттерінде (Монпелье, Анжер, Орлеан) студенттер шіркеу билігіне қарсы күресте профессурамен одақтаса әрекет етті [33].

XIV-XV ғасырда коллегиялар (осыдан колледждер шыққан) пайда болады. Француз королінің діни қызметкері Робер де Сарбон негізін қалаған Сарбон коллегиясы уақыт өте келе дамып, бүкіл Париж университетіне өз атауын берді [34]. XV ғасырдың аяғында Еуропада 86 университеттің негізі қаланды [35]. Университеттер көптеген айырмашылықтарына қарамастан ұқсас ұйымдастыру қағидалары, біркелкіленген талаптары мен деңгейлер иерархиясы, біртипті бағдарламалары бар біртұтас жүйе ретінде қалыптасты [36].

Осылайша, университеттердің қалыптасуы экономикалық даму, қалалардың гүлденуі, ортағасырлық білім мен ғылымның ерекшелігінен туындағыан заңды әрі қажетті процесс болғанында күмән жоқ. Ортағасырлардағы әр университеттің қалыптасуы мен дамуының өзіндік ерекшеліктері бар. Бұл ерекшеліктер университеттердің құрылу ерекшеліктері мен тарихи бастауларына, орналасқан жерінің өзіндік ерекшеліктеріне қатысты орын алды.

Университеттерді мойындаудың маңызды себептерінің бірі, олардың шіркеуге де, мемлекетке де қажет болуында еді. XIII-XV ғғ. дамыған феодализм мен орталықтандырылған монархиялардың даму кезеңінің басталуымен мемлекетке заңгерлер, жылнамашылар, дипломаттар қажеттілігі айқын байқалды. Католик шіркеуі тәжірибелі әрі білімді уағызшыларға, шіркеу құқығының білгірлеріне мұқтаж болды. Бұл уақытта таптық күрес көбіне идеялық негіздегі қақтығыстар ретінде орын алады. Адамдарының теңдігі идеясымен қатар азаматтық теңдік идеялары және меншік теңдігі идеялары жарыққа шықты. Бюргерлер католик шіркеуін қатаң сынға ұшыратып, папалық институттың өмір сүруіне күмән келтірді. Осы жағдайда шіркеу мен мемлекет университетті өз билігінің қажеттілігіне сендіретін күш ретінде пайдалануға тырысты. Сонымен бірге корольдік билік пен шіркеу университеттің беделі мен кадрлерін өз саяси мүдделеріне қолдануға ұмтылды [37].

Университеттердің зайырлы және діни билік арасындағы саяси күреске араласуы ең алдымен Италияда, Штауфендер мен Папа арасындағы қақтығыста орын алды. Себебі король университеттерді орталықтандырылған мемлекет қажеттіліктеріне, ал шіркеу теократиялық бағдарламасын жүзеге асыру үшін пайдалануға ұмтылды. Мысалы, еуропада XVI ғасырдың басына дейінгі қалыптасқан 79 университеттің 50-і папамен ресми негізделген болды.

XII ғасырдың басында оқытудың толыққанды еркіндігі үстем етсе, ал екінші жартысынан бастап қысымшылыққа ұшырағанын айтып кету маңызды. Оқытушы кафедрасында сөз сөйлеу үшін лицензия немесе шіркеу билігінің рұқсаты (licentia docenti) қажет болды. Лицензия беруді канцлер жүзеге асыратын болған. Алғашқы уақыттарда канцлерге зор билік өкілеттілігі беріліп, ол университеттің ресми басшысы болды. Канцлер оқытуға құқық берді және маңызды бұйрықтар бере алды. Алайда, уақыт өтке келе ол өз монополиясын жоғалтады. Парижде 1213 жылы канцлер licence беру, яғни оқытуға рұқсат беру артықшылығынан айырылады. Мұндай құқық университеттік мэтрлерге көшеді [38].

Шіркеу өз құзырына алған тағы да бір қызмет оқу материалдарын таңдау және заңдастыру болды. Таңдау үрдісі қатаң күресте жүзеге асырылды. Кезінде шіркеу университеттік ғылымның

алғашқы туындыларымен қоса Аристотельдің «Метафизикасын» да өртеп жіберді [39]. Осылайша, шіркеу университеттің ішкі құрылымына араласып, ондағы ақыл-ой өмірінің орталығын теология мен канондық құқық факультеттеріне аударуға тырысады.

XIII ғасырда университеттерге қатысты папа саясаты өзгереді. Оған IX Григорийдің 13 сәуір 1231 жылы шыққан, Париж университетінің автономиясын және жергілікті билікке қарсы ереуілге шығу құқығын бекіткен «Parens scientlarum» атты атақты булласы ықпал етті [40]. Университетке деген король билігінің қызығушылығы туралы мәлімет беретін алғашқы құжат Фридрих Барбароссаның Болон мектебіне берген грамоталары (1158) мен II Филипп Августың Париж университетіне берген грамотасы (1200) болып табылады. Олар еуропалық билеушілердің «университеттік» саясатының негізін қалады [41].

XIV және XV ғасырдың басында король билігі университеттерді корольдік ұлттық мекемелерге айналдыруға тырысады. Шындығында орталықтандырылған мемлекеттердің дамуы университеттерді ұлттық мәдениеттің даму жолына түсірді.

XIV ғасырда университеттер ұзақ және табан тірескен күресте шіркеуден де, зайырлы биліктен де артықшылықтарын алды. Қалада университеттің болуы әлеуметтік және экономикалық жағынан тиімді болды. Сондықтан магистрлер мен оқушыларды өмір сүріп жатқан жерін тастап, басқа қалаға, тіпті басқа мемлекетке көшуге шақырған жағдайлар да сирек болған жоқ. Король III Генрих 1229 жылы Англияға Париж студенттері мен магистрлерін шақырады. Онда еркіндік пен барлық қажеттіліктерді қанағаттандыруға кепілдік береді. Король былай деп жазған: «Сіздер өмір сүріп жатқан әділетсіз заң аясындағы Париждегі көптеген әділетсіздікке шын жүректен есіркеймін. Біз құдайға және қасиетті шіркеуге құрметімізбен, өзіміздің шын ниетті қолдауымызбен, тиісті еркіндіктерді беруді, сіздердің жағдайларыңызды жақсартуды қалаймыз» [42]. Ортағасырдың соңында шіркеу білім беруге деген монополиясын жоғалтады. Университеттер өмірінде зайырлы билік рөлі күшейе түседі.

Пайдаланған әдебиет тізімі

1. Добрынина В.И. Формирование интелектуальной знати в высшей школе. В.И. Добрынина, Т.Н. Кухтевич. – М., 2000. – 198с.

2. Повзун В.Д. Миссия университета как аксиологический феномен // Высшее образование в современном мире. – 2011. – №2. – С.42-56.

3. Кант И. Собрание сочинений. - М., 1994. –в 8 т.

4. Гегель Г. Энциклопедия философских наук. Наука и логика. –М., 1974 – Т. 1. – 341 с.

5. Гумбольдт В. Язык и философия культуры / Общ. ред. А.В.Гулыги, Т.В.Рамишвили. – М., 1985. – 374 с.

6. Зиммель Г. Созерцание жизни / Избранное. – М., 1996. – Т.2. – 267 с.

7. Ортега-и-ГассетХ. Эстетика: философия культуры. – М., 1991. – 321 с.

8. Дюркгейм Э. Социология образования. – М., 1996. – 284 с.

9. Вебер А. Избранное: Кризис европейской культуры. – СПб., 1999. – 214 с.

10. Вебер М. Избранные произведения. – М., 1990. – 421 с.

11. Дьюи Д. Свобода и культура / пер. Л.Машковского. – М., 1968. – 203 с.

12. Маннгейм К. Очерки социологии знания. – М., 2005. – 198 с.

13. Шелер М. Избранные произведения. – М, 1994. – 362 с.; Сорокин Н.Д. Образование в современном мире (социологический анализ). – М., 2006. – 301 с.

14. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. – М., 1999. – 267 с.

15. Тоффлер Э. Прогнозы и предпосылки. – М., 2006. – 201 с.

16. Бок Д. Университеты и будущее Америки. – М., 1994. – 276 с.

17. Скотт П. Глобализация и университет // Alma-mater. – 2000. - №. 4 - С. 3-8

18. A History of the University in Europe / Hilde de Ridder-Symoens (ed.). –Vol. I. – Universities in the Middle Ages. – Cambridge University Press, 1992; A History of the University in Europe / Hilde de Ridder-Symoens (ed.). – Vol. II. Universities in Early Modern Europe (1500–1800). – Cambridge University Press, 1996; A History of the University in Europe / Walter Rüegg (ed.). –Vol. III. – Universities in the Nineteenth and Early Twentieth Centuries (1800–1945). – Cambridge University Press, 2004; A History of the University in Europe / Walter Rüegg (ed.). – Vol. IV. – Universities Since 1945. – Cambridge University Press, 2011.

19. Marcia L. Medieval Foundations of the Western Intellectual Tradition, 400-1400 . – Yale University Press, 1997. – p. 116.

20. Bairoch P. Cities and Economic Development. From Dawn of History to the Present. – Chicago, 1988. – 32 p.

21. Уотт Монтгомери У. Влияние ислама на средневековую Европу. — М., 1976. — 17 с.
22. Cobb S. Islamic contribution to civilization. — Washington, DC: «Avalon», 1965. — 28 p.
23. George Makdisi. Madrasa and University in the middle Ages // Studia Islamica. — 1970. — №32. — P. 255-264.
24. Muessig, R. H., Allen, D. W. Islamic contributions to American education. Heritage of American education. — Boston, 1962. — P.1. – 260 p.38, p. 187-195
25. Marcia L. Medieval Foundations of the Western Intellectual Tradition, 400-1400 . – Yale University Press, 1997. – p. 267.33, p. 79-80
26. Документы по истории университетов Европы XII-XV вв. / под ред. Г.И. Липатниковой . – Воронеж, 1973. – 185 с.44, с. 9.
27. Marcia L. Medieval Foundations of the Western Intellectual Tradition, 400-1400 . – Yale University Press, 1997. – p. 267.33, p. 91-102
28. Гайденко В.П., Смирнов Г.А. Западноевропейская наука в средние века: общие принципы и учение о движении. – М.: Наука, 1999. – 231 с.45, с. 79.
29. Грамота Фридриха Барбароссы ученикам и учителям болонских школ (1158) // Документы по истории университетов Европы XII-XV вв. – Воронеж, 1973. – 185 с. 46, с. 45.
30. Из истории университетов Европы XIII-XV вв. – Воронеж, 1984. – 198 с.
31. Репина Л.П. Образование, школа, университеты // Средневековая Европа глазами современников и историков. Ч.2. – М., 2006. – 411 с.47, с. 364.
32. Пиков Г.Г. Средневековая система образования и университеты /http://www.students.gf.nsu.ru/medieval/univer-f.html.48.
33. Репина Л.П. Образование, школа, университеты // Средневековая Европа глазами современников и историков. Ч.2. – М., 2006. – 411 с.47, с. 368.
34. A History of the University in Europe / Hilde de Ridder-Symoens (ed.). – Vol. I. – Universities in the Middle Ages. – Cambridge University Press, 1992. – 425 p.49, p. 47-49.
35. Marcia L. Medieval Foundations of the Western Intellectual Tradition, 400-1400 . – Yale University Press, 1997. – p. 267.33, p. 102-104.
36. A History of the University in Europe / Hilde de Ridder-Symoens (ed.). – Vol. I. – Universities in the Middle Ages. – Cambridge University Press, 1992. – 425 p.49, p. 90-91
37. Ле Гофф Жак Цивилизация средневекового Запада Екатеринбург, 2005. — 560 с.50, с. 198.
38. Ле Гофф Жак Цивилизация средневекового Запада Екатеринбург, 2005. — 560 с.50, с. 211-213.
39. Свидетельство современника о сожжении книг Аристотеля // Документы по истории университетов Европы XII-XV вв. – Воронеж, 1973. – 185 с.52, с. 33.
40. Из буллы папы Григория IX Парижскому университету // Документы по истории университетов Европы XII-XV вв. – Воронеж, 1973. – 185 с.54, с. 49.
41. Ле Гофф Жак Интеллектуалы в средние века. – М., 2002. – 160 с. 51, с. 32.
42. Письмо английского короля Генриха III парижским студентам и магистрам // Документы по истории университетов Европы XII-XV вв. – Воронеж, 1973. – 185 с.58, с. 52.

References

1. Dobrynina V.I. Formirovaniye intelektual'noy znati v vysshey shkole. V.I. Dobrynina, T.N. Kukhtevich. – M., 2000. – 198c.
2. Povzun V.D. Missiya universiteta kak aksiologicheskiy fenomen // Vyssheye obrazovaniye v sovremennom mire. – 2011. – №2. – C.42-56.
3. Kant I. Sobraniye sochineniy. - M., 1994. – v 8 t.
4. Gegel' G. Entsiklopediya filosofskikh nauk. Nauka i logika. –M., 1974 – T. 1. – 341 c.
5. Gumbol'dt V. Yazyk i filosofiya kul'tury / Obshch. red. A.V.Gulygi, T.V.Ramishvili. – M., 1985. – 374 c.
6. Zimmel' G. Sozertsaniye zhizni / Izbrannoye. – M., 1996. – T.2. – 267 c.
7. Ortega-i-GassetKH. Estetika: filosofiya kul'tury. – M., 1991. – 321 c.
8. Dyurkgeym E. Sotsiologiya obrazovaniya. – M., 1996. – 284 c.
9. Veber A. Izbrannoye: Krizis yevropeyskoy kul'tury. – SPb., 1999. – 214 c.
10. Veber M. Izbrannyye proizvedeniya. – M., 1990. – 421 c.
11. D'yui D. Svoboda i kul'tura / per. L.Mashkovskogo. – M., 1968. – 203 c.
12. Manngeym K. Ocherki sotsiologii znaniya. – M., 2005. – 198 c.
13. Sheler M. Izbrannyye proizvedeniya. – M, 1994. – 362 c.; Sorokin N.D. Obrazovaniye v sovremennom mire (sotsiologicheskiy analiz). – M., 2006. – 301 c.
14. Bell D. Gryadushcheye postindustrial'noye obshchestvo. – M., 1999. – 267 c.
15. Toffler E. Prognozy i predposylki. – M., 2006. – 201 c.
16. Bok D. Universitety i budushcheye Ameriki. – M., 1994. – 276 c.
17. Skott P. Globalizatsiya i universitet // Alma-mater. – 2000. - №. 4 - S. 3-8
18. A History of the University in Europe / Hilde de Ridder-Symoens (ed.). –Vol. I. – Universities in the Middle Ages. – Cambridge University Press, 1992; A History of the University in Europe / Hilde de Ridder-Symoens (ed.). – Vol. II. Universities in Early Modern Europe (1500–1800). – Cambridge University Press, 1996; A History of the University in Europe / Walter Rüegg (ed.). –Vol. III. – Universities in the Nineteenth and Early Twentieth Centuries (1800–1945). – Cambridge University Press, 2004; A History of the University in Europe / Walter Rüegg (ed.). – Vol. IV. – Universities Since 1945. – Cambridge University Press, 2011.

19. Marcia L. Medieval Foundations of the Western Intellectual Tradition, 400-1400 . – Yale University Press, 1997. – p. 116.
20. Bairoch P. Cities and Economic Development. From Dawn of History to the Present. – Chicago, 1988. – 32 p.
21. Uott Montgomeri U. Vliyaniye islama na srednevekovuyu Yevropu. — M., 1976. — 17 s.
22. Cobb S. Islamic contribution to civilization. — Washington, DC: «Avalon», 1965. — 28 p.
23. George Makdisi. Madrasa and University in the middle Ages // Studia Islamica. — 1970. — №32. — P. 255-264.
24. Muessig, R. H., Allen, D. W. Islamic contributions to American education. Heritage of American education. — Boston, 1962. — P.1. – 260 p.38, p. 187-195
25. Marcia L. Medieval Foundations of the Western Intellectual Tradition, 400-1400 . – Yale University Press, 1997. – p. 267.33, p. 79-80
26. Dokumenty po istorii universitetov Yevropy KHÍÍ-KHV vv. / pod red. G.I. Lipatnikovoy . – Voronezh, 1973. – 185 c.44, c. 9.
27. Marcia L. Medieval Foundations of the Western Intellectual Tradition, 400-1400 . – Yale University Press, 1997. – p. 267.33, p. 91-102
28. Gaydenko V.P., Smirnov G.A. Zapadnoyevropeyskaya nauka v sredniye veka: obshchiye printsipy i ucheniye o dvizhenii. – M.: Nauka, 1999. – 231 c.45, s. 79.
29. Gramota Fridrikha Barbarossy uchenikam i uchitelyam bolonskikh shkol (1158) // Dokumenty po istorii universitetov Yevropy KHÍÍ-XV vv. – Voronezh, 1973. – 185 c. 46, s. 45.
30. Iz istorii universitetov Yevropy KHÍÍÍ-XV vv. – Voronezh, 1984. – 198 c.
31. Repina L.P. Obrazovaniye, shkola, universitety // Srednevekovaya Yevropa glazami sovremennikov i istorikov. CH.2. – M., 2006. – 411 c.47, s. 364.
32. Pikov G.G. Srednevekovaya sistema obrazovaniya i universitety / http://www.students.gf.nsu.ru/medieval/univer-f.html.48.
33. Repina L.P. Obrazovaniye, shkola, universitety // Srednevekovaya Yevropa glazami sovremennikov i istorikov. CH.2. – M., 2006. – 411 c.47, s. 368.
34. A History of the University in Europe / Hilde de Ridder-Symoens (ed.). – Vol. I. – Universities in the Middle Ages. – Cambridge University Press, 1992. – 425 p.49, p. 47-49.
35. Marcia L. Medieval Foundations of the Western Intellectual Tradition, 400-1400 . – Yale University Press, 1997. – p. 267.33, p. 102-104.
36. A History of the University in Europe / Hilde de Ridder-Symoens (ed.). – Vol. I. – Universities in the Middle Ages. – Cambridge University Press, 1992. – 425 p.49, p. 90-91
37. Le Goff Zhak Tsivilizatsiya srednevekovogo Zapada Yekaterinburg, 2005. — 560 s.50, c. 198.
37. Le Goff Zhak Tsivilizatsiya srednevekovogo Zapada Yekaterinburg, 2005. — 560 s.50, c. 211-213.
39. Svidetel'stvo sovremennika o sozhzhenii knig Aristotelya // Dokumenty po istorii universitetov Yevropy KHÍÍ-XV vv. – Voronezh, 1973. – 185 c.52, s. 33.
40. Iz bully papy Grigoriya IX Parizhskomu universitetu // Dokumenty po istorii universitetov Yevropy KHÍÍ-XV vv. – Voronezh, 1973. – 185 c.54, s. 49.
41. Le Goff Zhak Intellektualy v sredniye veka. – M., 2002. – 160 c. 51, c. 32.
42. Pis'mo angliyskogo korolya Genrikha ÍÍÍ parizhskim studentam i magistram // Dokumenty po istorii universitetov Yevropy KHÍÍ-XV vv. – Voronezh, 1973. – 185 c.58, s. 52.

МАЗМҰНЫ

Алпысбаева Қ.Б., Оралбек А.
ЕР САЙЫН ЖЫРЫНЫҢ ЖИНАЛУ ТАРИХЫ..5
Альжаппарова Б.К.
ОРТАЛЫҚ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ҚОНЫС АУДАРУ ТАРИХЫНАН
(1920-ЖЖ. АЯҒЫ – 1930 ЖЖ. БАСЫ.)..13
Альжаппарова Б.К.
ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ «ПРОДРАЗВЕРСТКАЛАР» САЯСАТТЫҢ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУДЫҢ
ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ САЛДАРЛАРЫ (1918-1921)...24
Әділжанов Н.Б.
Н.Ә. НАЗАРБАЕВТЫҢ ҚАЗАҚСТАНДЫҚ ДЕМОКРАТИЯЛЫҚ ҚОҒАМ НЕГІЗІН САЛУДАҒЫ РӨЛІ..32
Әминов Т.
ДӘУЛЕТКЕРЕЙ ШЫҒАЙҰЛЫ (1820–1877) – КҮЙШІ, ДАРЫНДЫ КОМПОЗИТОР, ҰЛТТЫҚ
КҮЙ ӨНЕРІНІҢ НЕГІЗІН САЛУШЫЛАРЫНЫҢ БІРІ...41
Әпендиев Т.Ә., Қоңқабаева А.Н.
ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ҚАРАҚАЛПАҚТАР: ТАРИХЫ МЕН МӘДЕНИЕТІ..56
Базарбаева Ғ.А., Жұмабекова Г.С.
БАҚСЫ, АБЫЗ, ХАНШАЙЫМ? (Сақ дәуірі әйелінің мәртебесін зерттеу)..68
Далаева Т.Т.
МАРАПАТТАУДАН ШЕН АЛУҒА ДЕЙІН: РЕСЕЙ ИМПЕРИЯСЫНДА ҚАЗАҚТАРДЫҢ ӘСКЕРИ
ШЕН АЛУ МЕХАНИЗМІ (XIX Ғ. БІРІНШІ ЖАРТЫСЫ)..76
Жансүгірова Л.Б., Кағыбатқызы Н., Самашев З.С., Бекманов Б.О.
ЕЛЕКЕ САЗЫ ҚОРЫМЫНАН ТАБЫЛҒАН ЕРТЕ КЕЗЕҢГЕ ЖАТАТЫН СҮЙЕК
ҚАЛДЫҚТАРЫНЫҢ ГАПЛОТОПТАРЫН АНЫҚТАУ...86
Еришева Т.А.
АТАТҮРІК БИЛІГІ КЕЗІНДЕГІ ТҮРКИЯДАҒЫ ЖӘНЕ ПОСТКЕҢЕСТІК ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ТАРИХИ
ЖАДЫ МЕН ҰЛТТЫҚ САНАНЫ ЖАҢҒЫРТУЛАР САБАҚТАСТЫҒЫ..94
Жайлыбаев Д.Ж.
ТҮРКІСТАН ОБЛЫСЫНАН СОЛТҮСТІККЕ ҚОНЫС АУДАРУ ҮРДІСТЕРІ..100
Жолдыбаев О.М.
КЕНЕСАРЫ-НАУРЫЗБАЙ: ТАРИХЫ МЕН ФОЛЬКЛОРЫ..105
Жуманова А.З.
XX ҒАСЫРДЫҢ БІРІНШІ ЖАРТЫСЫНДАҒЫ КЕҢЕС ҮКІМЕТІНІҢ ТІЛ САЯСАТЫ..........................112
Кабдушев Б.Ж.
НҰРМАҚОВ - ТҮРКСІБКЕ ҚОЛДАУ КОМИТЕТІНІҢ ТӨРАҒАСЫ..123
Камалов А.К., Ужкенов Е.М.
ТАҢДАУ ЖӘНЕ ТАРИХ (А.А. Галиевтің 60 жылдығына орай)..132
Мұхитов Қ.
КАСПИЙ ҚҰБЫР КОНСОРЦИУМЫНЫҢ ҚҰРЫЛУ ТАРИХЫ..138
Мырзабекова Р.С.
АЛҒАШҚЫ УНИВЕРСИТЕТТЕРДІҢ ПАЙДА БОЛУЫ МЕН ӨЗІНДІК ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....................145
Мырзабекова Р.С.
ОРТАҒАСЫРЛЫҚ ЕУРОПА МӘДЕНИЕТІНДЕГІ ҚАЛАНЫҢ ОРНЫ..154
Мырзатаева З.Б.
ҚАРАТАУДЫ ГЕОЛОГИЯЛЫҚ ЗЕРТТЕУ ТАРИХЫНАН. XVIII – XIX ғғ..161
Ноғайбаева М.С., Тоқсанбаев А.К.
КӨШПЕЛІ ҚОҒАМДАҒЫ БИЛЕУШІ БЕЙНЕСІНІҢ АҢЫЗ-ЕРТЕГІЛЕРДЕГІ КӨРІНІСІ........................174
Опабекова Г.П.
АХМЕД ЙҮГНЕКИДІҢ ДҮНИЕТАНЫМЫ...181

Ошан Ж.
ТҮМЕН, МӨДЕ БАСТАҒАН ҒҰН ШАНЬЮЙЛЕРІНЕ ҚАТЫСТЫ ДЕРЕКТЕРДІ ЗЕРТТЕУДЕ КӨҢІЛ БӨЛЕТІН ТҮЙТКІЛДЕР........189
Сәкен С.И.
ЕДІГЕ ТУРАЛЫ ЖЫР-АҢЫЗДАР ЖӘНЕ ТАРИХИ ШЫНДЫҚ........193
Тасилова Н.А., Жаппасов Ж.Е.
ТӘУЕКЕЛ ХАННЫҢ ҚАЗАҚ МЕМЛЕКЕТІ МЕН ОРЫС ЕЛІ АРАСЫНДАҒЫ ДИПЛОМАТИЯЛЫҚ БАЙЛАНЫСТАРДЫ НЫҒАЙТУДАҒЫ РӨЛІ........206
Төлеубаев Ә.Т.
ГЕРАДОТТЫҢ СКИФТЕР ЖӨНІНДЕГІ ЕҢБЕГІ БОЙЫНША ЖАСАЛҒАН КЕЙБІР ТАРИХИ–МӘДЕНИ ТҰЖЫРЫМДАР МЕН МӘДЕНИ-ГЕНЕТИКАЛЫҚ ПАРАЛЛЕЛДЕР........217
Төлеубаев Ә.Т.
САҚ-СКИФТЕР МЕН ҚАЗАҚТАРДЫҢ МӘЙІТТІ ЖЕРЛЕУ ЖӘНЕ ЖӨНЕЛТУ РӘСІМДЕРІНДЕГІ ҰҚСАСТЫҚТАРЫ........226
Шілдебай С.Қ.
ШЫҒЫС ТҮРКІСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЖӘНЕ ОСПАН БАТЫР........238
Шілдебай С.Қ.
ТҰРАР РЫСҚҰЛОВТЫҢ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ҚЫЗМЕТІ........247

СОДЕРЖАНИЕ

Алпысбаева Қ.Б., Оралбек А.
ИСТОРИЯ СОБИРАНИЯ ЭПОСА «ЕР САЙЫН»..........5
Альжаппарова Б.К.
ОРТАЛЫҚ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ҚОНЫС АУДАРУ ТАРИХЫНАН
(1920-ЖЖ. АЯҒЫ – 1930 ЖЖ. БАСЫ.)..........13
Альжаппарова Б.К.
СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПОСЛЕДСТВИЯ РЕАЛИЗАЦИИ ПОЛИТИКИ
«ПРОДРАЗВЕРСТОК» В КАЗАХСТАНЕ (1918-1921 гг.)..........24
Адилжанов Н.Б.
РОЛЬ Н.А. НАЗАРБАЕВА В ОСНОВАНИИ КАЗАХСТАНСКОГО
ДЕМОКРАТИЧЕСКОГО ОБЩЕСТВА..........32
Аминов Т.
ДАУЛЕТКЕРЕЙ ШЫГАЙУЛЫ (1820–1877) – ЗНАМЕНИТЫЙ КАЗАХСКИЙ КЮЙШИ,
ТАЛАНТЛИВЫЙ КОМПОЗИТОР, ОДИН ИЗ ОСНОВОПОЛОЖНИКОВ
НАЦИОНАЛЬНОГО ИСКУССТВА ИСПОЛНЕНИЯ КЮЕВ..........41
Апендиев Т.А., Конкабаева А.Н.
ИСТОРИЯ И КУЛЬТУРА КАРАКАЛПАКОВ В КАЗАХСТАНЕ..........56
Базарбаева Ғ.А., Жұмабекова Г.С.
ШАМАНКА, ЖРИЦА, ПРИНЦЕССА? (К изучению статуса женщины сакской эпохи)..........68
Далаева Т.Т.
ОТ ПОЖАЛОВАНИЯ К ПРОИЗВОДСТВУ: МЕХАНИЗМ ПОЛУЧЕНИЯ ВОЕННОГО
ЧИНА КАЗАХАМИ В РОССИЙСКОЙ ИМПЕРИИ (ПЕРВ. ПОЛ. XIX В.)..........76
Джансугурова Л.Б., Кагыбаткызы Н., Самашев З.С., Бекманов Б.О.
АНАЛИЗ ОТЦОВСКИХ И МАТЕРИНСКИХ ЛИНИЙ ДРЕВНИХ ОБЪЕКТОВ
ИЗ НЕКРОПОЛЯ ЕЛЕКЕ САЗЫ..........86
Еришева Т.А.
ПРЕЕМСТВЕННОСТЬ РЕФОРМ, НАПРАВЛЕННЫХ НА МОДЕРНИЗАЦИЮ ИСТОРИЧЕСКОЙ
ПАМЯТИ И НАЦИОНАЛЬНОГО САМОСОЗНАНИЯ В ТУРЦИИ В ПЕРИОД ПРАВЛЕНИЯ
АТАТЮРКА И ПОСТСОВЕТСКОМ КАЗАХСТАНЕ..........94
Жайлыбаев Д.Ж.
ПРОЦЕССЫ ПЕРЕСЕЛЕНИЯ ИЗ ТУРКЕСТАНСКОЙ ОБЛАСТИ НА СЕВЕР..........100
Жолдыбаев О.М.
ИСТОРИЯ И ФОЛЬКЛОР ОБ ЭПОСЕ «КЕНЕСАРЫ – НАУРЫЗБАЙ»..........105
Жуманова А.З.
ЯЗЫКОВАЯ ПОЛИТИКА СОВЕТСКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА В ПЕРВОЙ ПОЛОВИНЕ XX ВЕКА..........112
Кабдушев Б.Ж.
НЫГМЕТ НУРМАКОВ - ПРЕДСЕДАТЕЛЬ КОМИТЕТА ПО СОДЕЙСТВИЮ
СТРОИТЕЛЬСТВУ ТУРКСИБА..........123
Камалов А.К., Ужкенов Е.М.
ЗНАК И ИСТОРИЯ (К 60-ЛЕТИЮ А.А. ГАЛИЕВА)..........132
Мухитов К.
ИСТОРИЯ СТРОИТЕЛЬСТВА КТК..........138
Мырзабекова Р.С.
ВОЗНИКНОВЕНИЕ ПЕРВЫХ УНИВЕРСИТЕТОВ В ЕВРОПЕ И ЕГО ОСОБЕННОСТИ..........145
Мырзабекова Р.С.
РОЛЬ ГОРОДА В СРЕДНЕВЕКОВОЙ ЕВРОПЕЙСКОЙ КУЛЬТУРЕ..........154

Мырзатаева З.Б.
ИСТОРИЯ ГЕОЛОГИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИИ КАРАТАУ. XVIII – XIX вв...161
Ногайбаева М.С., Токсанбаев А.К.
ОБРАЗ ПРАВИТЕЛЯ В ЛЕГЕНДАХ И СКАЗКАХ В КОЧЕВОМ ОБЩЕСТВЕ...174
Опабекова Г.П.
МИРОВОЗЗРЕНИЕ АХМЕДА ЙҮГНЕКИ...181
Ошан Ж.
ГЛАВНЫЕ ВОПРОСЫ В ИССЛЕДОВАНИИ ТЕКСТОЛОГИИ КАСАЮЩИХСЯ ИСТОЧНИКОВ О ТОУМАНЬ, МОДЭ И ДРУГИХ ГУННСКИХ ШАНЬЮ...189
Сакен С.И.
ПОЭМЫ О ЕДИГЕ-ЛЕГЕНДЫ И ИСТОРИЧЕСКАЯ ПРАВДА...193
Тасилова Н.А., Жаппасов Ж.Е.
РОЛЬ ТАУЕКЕЛ ХАНА В УКРЕПЛЕНИЙ ДИПЛОМАТИЧЕСКИХ ОТНОШЕНИЙ МЕЖДУ КАЗАХСКИМ ХАНСТВОМ И РУССКИМ ГОСУДАРСТВОМ..206
Толеубаев А.Т.
НЕКОТОРЫЕ ИСТОРИКО-КУЛЬТУРНЫЕ ВЫВОДЫ И КУЛЬТУРОГЕНЕТИЧЕСКИЕ ПАРАЛЛЕЛИ ПО ГЕРОДОТОВЫМ РАССКАЗАМ О СКИФАХ..217
Толеубаев А.Т.
САКО-СКИФСКИЕ И КАЗАХСКИЕ ПАРАЛЛЕЛИ В ПОХОРОННО-ПОМИНАЛЬНЫХ ОБЫЧАЯХ...226
Шилдебай С.К.
ВОСТОЧНО-ТУРКЕСТАНСКАЯ РЕСПУБЛИКА И ОСПАН БАТЫР...238
Шилдебай С.К.
ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ТУРАРА РЫСКУЛОВА В КАЗАХСТАНЕ...247

CONTENTS

Alpysbaeva K.B., Oralbek A.
HISTORY OF COLLECTING THE VERSIONS OF "YER SAIYN" EPIC..5
Alzhapparova B.K.
SOCIO-ECONOMIC CONSEQUENCES OF THE SURPLUS-APPROPRIATION SYSTEM
IMPLEMENTATION IN KAZAKHSTAN (1918-1921)...13
Alzhapparova B.K.
SOCIO-ECONOMIC CONSEQUENCES OF THE SURPLUS-APPROPRIATION
SYSTEM IMPLEMENTATION IN KAZAKHSTAN (1918-1921)..24
Adilzhanov N.B.
THE ROLE OF N.A. NAZARBAYEV IN THE FOUNDATION OF THE KAZAKHSTANI
DEMOCRATIC SOCIETY……………..............................……………………………………………...32
Aminov T.
DUULETKERY SHYGAYULY (1820–1877) – THE FAMOUS KAZAKH KÜYŞİ,
TALENTED COMPOSER, ONE OF THE FOUNDERS OF NATIONAL KÜYARTS..41
Apendiyev T., Konkabayeva A.
KARAKALPAKS IN KAZAKHSTAN: HISTORY AND CULTURE..56
Bazarbayeva G.A., Jumabekova G.S.
SHAMANESS, PRIESTESS, PRINCESS? (ON THE STUDIES OF THE STATUS OF WOMEN
IN THE SAKA ERA)...68
Dalayeva T.T.
FROM GRANTING THE RANK TO PROMOTION: MECHANISM OF MILITARY RANK
OBTAINING BY KAZAKHS IN THE RUSSIAN EMPIRE
(1-ST HALF OF THE XIX CENTURY)..76
Djansugurova L., Kahbatkyzy N., Samashev Z., Bekmanov B.
THE ANALYSIS OF PATERNAL AND MATERNAL LINES OF ANCIENT OBJECTS FROM
ELEKE SAZY NECROPOLIS..86
Yerisheva T.A.
THE CONTINUITY OF REFORMS AIMED AT MODERNIZATION OF HISTORICAL MEMORY
AND NATIONAL CONSCIOUSNESS IN TURKEY DURING THE REIGN
OF ATATURK AND POST-SOVIET KAZAKHSTAN..94
Zhailybayev D.
THE PROCESSES OF RESETTLEMENT FROM TURKESTAN REGION
TO THE NORTH..100
Zholdybayev O.M.
“KENESSARY-NAURYZBAY”: HISTORY AND FOLCLORE...105
Zhumanova A.
LANGUAGE POLICY OF THE SOVIET GOVERNMENT IN THE FIRST HALF
OF THE XX CENTURY...112
Kabdyshev B.Zh.
NYGMET NURMAKOV - CHAIRMAN OF THE COMMITTEE FOR
THE ASSISTANCE OF TURKSIB CONSTRUCTION..123
Kamalov A.K., Uzhkenov E.M.
SIGN AND HISTORY (to the 60th anniversary of A.A. Galiyev)..132
Mukhitov K.
THE HISTORY OF THE CASPIAN PIPELINE CONSORTIUM CONSTRUCTION.......................................138
Myrzabekova R.S.
EMERGENCE OF FIRST UNIVERSITIES IN EUROPE AND ITS PECULIARITIES.......................................145

Myrzabekova R.S.
ROLE OF THE CITY IN MEDIEVAL EUROPEAN CULTURE..154
Myrzatayeva Z.B.
HISTORY OF GEOLOGICAL RESEARCH OF KARATAU. XVIII – XIX...161
Nogaybaeva M.S., Toksanbaev A.K.
THE IMAGE OF GOVERNOR IN TALES AND LEGENDS IN NOMADIC SOCIETY...................................174
Opabekova G.P.
THE WORLD OUTLOOK OF AHMED IUGNEKI...181
Oshan Zh.
MAJOR ISSUES IN RESEARCH OF TEXTOLOGY CONCERNING THE SOURCES
ABOUT TUMAN, MODE AND OTHER HUNG SHANU...189
Saken S.I.
THE POEM ABOUT EDDIE-LEGENDS AND HISTORICAL TRUTH..193
Tasilova N.A., Zhappasov Zh.E.
THE ROLE OF KHAN'S TOWEKEL IN STRENGTHENING DIPLOMATIC RELATIONS
BETWEEN THE KAZAKH KHANISM AND THE RUSSIAN STATE...206
Toleubayev A.T.
THE HISTORICAL AND CULTURAL CONCEPTS AND CULTURAL-GENETIC
PARALLELS ACCORDING TO GERDOT'S RESEARCHES ABOUT SCYTHIAN..217
Toleubayev A.T.
THE SIMILARITIES OF THE SAKA-SCYTHIANS AND KAZAKHS
IN BURIAL AND FUNERAL PROCEDURES……………………………………………………………………226
Shildebay S.
EASTERN TURKESTAN REPUBLIC AND OSPAN BATYR..238
Shildebay S.
THE ACTIVITIES OF TOURAR RYSKULOV IN KAZAKHSTAN..247

EDU.E-HISTORY.KZ

электрондық ғылыми журналы 2019. 3(19)

Бас редактор:
Қабылдинов З.Е.

Компьютерде беттеген:
Зикирбаева В.С.

Жарияланған күні: 30.09.2019.
Пішімі 70х100/16. Баспа табағы 26,6.

Құрылтайшысы және баспагері:
Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі Ғылым комитеті
Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты
ШЖҚ РМК

Редакция мен баспаның мекен-жайы:
050010, Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Шевченко көш., 28-үй
ҚР ҒЖБМ ҒК Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты
ШЖҚ РМКТел.: +7 (727) 261-67-19, +7 (727) 272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru.
Журнал сайты: https://edu.e-history.kz

Ш.Ш. Уәлиханов ат. ТжЭИ басылған:
050010 Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Шевченко көш., 28-үй